

Integrations- och jämställdhets-
departementet
103 33 Stockholm

Fritid på egna villkor – Betänkande av utredningen av vissa frågor om bidrag till ungdomsorganisationer m.m. (SOU 2009:29)

Datainspektionen har granskat förslaget främst utifrån sin uppgift att verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter.

Datainspektionen har förståelse för behovet av att införa ett kontrollsystem för att förhindra att bidrag sprids till organisationer som fuskar med deltagar-rapporteringen.

Förslaget innebär att bl.a. att ungdomsorganisationer som tagit emot bidrag är skyldiga att registrera och spara en stor mängd uppgifter om medlemsföreningarna och dess medlemmar, såsom namn, födelseår, kön, lokalavdelning och datum för inbetalning av medlemsavgift, under fem år. Det är alltså fråga om stora register över människors fritidsintressen och hur de spenderar sin fritid. I vissa fall kommer även känsliga personuppgifter, t.ex. uppgifter som rör hälsa eller uppgifter som avslöjar politiska åsikter, att registreras.

Ett kontrollsystem som innebär en sådan omfattande registrering måste vara proportionerligt i förhållande till intrånget i de enskildas personliga integritet.

Tyvärr kan Datainspektionen konstatera att utredningen i vissa delar inte redovisat en analys av förslagets effekter på den personliga integriteten. Det saknas även en uttömmande redogörelse för alternativa möjligheter för kontroll t.ex. om Ungdomsstyrelsens stickprovskontroller skulle kunna utföras

utan att den centrala organisationen registrerar uppgifter om de lokala medlemmarna.

Integritetsskyddskommittén har i SOU 2007:22 s. 445-453 framhått vikten av att lagstiftaren utför en noggrann analys och redovisar denna. Bl.a. har integritetsskyddskommittén anfört följande. Enligt proportionalitetsprincipen får inskränkningar i integritetsskyddet göras endast om det motstående intresset som ska tillgodoseas är så starkt och integritetsskyddsintresset så förhållandevis svagt att inskränkningarna framstår som proportionerliga. För att rätt kunna bedöma proportionaliteten av en viss effekt krävs kännedom om både behovet och de positiva effekterna av åtgärden i fråga och de motstående intressena och åtgärdernas negativa effekter för dessa. Ett nödvändigt moment i en proportionalitetsbedömning är att lagstiftaren undersöker vilka alternativa och mindre ingripande metoder som kan tänkas finnas för att uppnå syftet med en förslagen åtgärd samt omsorgsfullt prövar hur långt det går att komma med sådana alternativa åtgärder, varvid naturligtvis eventuella nackdelar med dessa åtgärder från annat än effektivitetssynpunkt måste beskrivas och värderas.

Det är vidare Datainspektionens uppfattning att stora centrala register som det är fråga om enligt förslaget, om det finns ett behov, ska regleras i särskild lag.

Stöd för denna uppfattning kan hämtas från vad regeringen och riksdagen uttalat om att det är en ambition att register med stort antal registrerade och särskilt känslig innehåll bör regleras särskilt (prop. 1997/98 s. 41 och KU 1997/98:18 s. 43 samt prop. 1990/91:60 s. 50 och KU 1990/91:11 s. 11).

Att centrala register, som innehåller uppgifter om medlemmar, kan uppfattas som känsligt visar de klagomål och frågor som Datainspektionen fått avseende bl.a. Folkbildningsrådets respektive Riksidrottsförbundets registrering av medlemmar.

Datainspektionen har i ett tillsynsärende mot Folkbildningsrådet påpekat vikten att aktuellt register, där ett syfte är att motverka fusk med bidrag, bör lagregleras (se Datainspektionens beslut den 10 oktober 2008, dnr 204-2008). Datainspektionen har tillskrivit regeringen och lämnat dessa synpunkter (se Datainspektionens skrivelse den 10 oktober 2008, dnr 1382-2008).

Mot bakgrund av den bristande redovisningen av förslagets effekter och Datainspektionens uppfattning att liknande register bör lagregleras, avstyrker Datainspektionen förslaget i dess nuvarande form.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Göran Gräslund i närvaro av chefsjuristen Hans-Olof Lindblom, teamledaren Catharina Fernquist och juristen Jonas Agnvall, föredragande.

Göran Gräslund

Jonas Agnvall